

Rättsfallssamlingen

Mål C-479/21 PPU

SN och SD

(begäran om förhandsavgörande från Supreme Court (Irland))

Domstolens dom (stora avdelningen) av den 16 november 2021

”Begäran om förhandsavgörande – Brådskande mål om förhandsavgörande – Artikel 50 FEU – Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen – Artikel 217 FEUF – Avtal om handel och samarbete med Förenade kungariket – Protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa – Straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/RIF – Systemet med europeisk arresteringsorder har genom utträdesavtalet behållits under en övergångsperiod i förhållande till Förenade kungariket – Huruvida bestämmelser om en mekanism för överlämnande som infördes genom handels- och samarbetsavtalet med Förenade kungariket ska tillämpas på en europeisk arresteringsorder – Huruvida systemen är bindande för Irland”

Medlemsstater – Utträde ur Europeiska unionen – Utträdesavtalet med Förenade kungariket och handels- och samarbetsavtalet med Förenade kungariket – Protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa – Straffrättsligt samarbete – Systemet med en europeisk arresteringsorder bibehålls i utträdesavtalet under en övergångsperiod i förhållande till Förenade kungariket – Bestämmelserna om en mekanism för överlämnande som inrättats genom handels- och samarbetsavtalet med Förenade kungariket är tillämpliga på en europeisk arresteringsorder – Dessa system är bindande för Irland

(Artikel 50 FEU; artikel 217 FEUF ; protokoll (nr 21), fogat till FEU och FEUF-fördragen ; avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen , artikel 62.1 b och 185, fjärde stycket; avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen och Förenade konungariket Storbritannien, artikel 632).

(se punkterna 43, 45–51 och 53–70 samt domslutet)

Resumé

De bestämmelser om systemet med en europeisk arresteringsorder i förhållande till Förenade kungariket som föreskrivs i utträdesavtalet och bestämmelserna om den nya

mekanism för överlämnande i handels- och samarbetsavtalet mellan EU och detta tredjeland är bindande för Irland

Införandet av dessa bestämmelser i nämnda avtal motiverade inte tillfogandet av en rättslig grund som avser området med frihet, säkerhet och rättvisa, med följd att det inte, enligt protokoll (nr 21), krävs att Irland kan välja att omfattas av dem eller inte

I september 2020 greps SD i Irland med stöd av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av rättsliga myndigheter i Förenade kungariket i mars 2020 för verkställighet av ett fängelsestraff. SN greps i Irland i februari 2021 med stöd av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av samma myndigheter i oktober 2020, i syfte att inleda ett straffrättsligt förfarande. Efter gripandet, i avvaktan på ett beslut om överlämnande till brittiska myndigheter, frihetsberövades SD och SN i Irland. Efter det att High Court (Överdomstolen, Irland) hade konstaterat att frihetsberövandet av dem var lagenligt och nekade att besluta om att försätta dem på fri fot, överklagade SD och SN till Supreme Court (Högsta domstolen, Irland).

Enligt sistnämnda domstol är den irländska lagen om införlivande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder¹ tillämplig i förhållande till ett tredjeland, förutsatt att det finns ett gällande avtal mellan landet och unionen för överlämnande av eftersökta personer. För att denna lagstiftning ska vara tillämplig måste emellertid det berörda avtalet, det vill säga avtalet om Förenade kungarikets utträde ur unionen² och avtalet om handel och samarbete mellan unionen och detta tredjeland³, vara bindande för Irland. Så skulle eventuellt inte vara fallet eftersom dessa avtal innehåller bestämmelser om systemet med en europeisk arresteringsorder och om en ny mekanism för överlämnande mellan unionen och Förenade kungariket, som omfattas av området med frihet, säkerhet och rättvisa och som i princip inte är bindande för Irland enligt protokoll (nr 21)⁴. Varken vid tidpunkten för Förenade kungarikets utträde ur unionen eller vid ingåendet av handels- och samarbetsavtalet har Irland använt sig av den möjlighet som ges i nämnda protokoll (nr 21) att tillkännage sin avsikt att vara bundet av bestämmelserna i dessa avtal avseende dessa två åtgärder.⁵

I sin dom uttalade sig domstolen särskilt i frågan huruvida den rättsliga grunden för utträdesavtalet och handels- och samarbetsavtalet, det vill säga artikel 50.2 FEU (i vilken unionens externa befogenhet att ingå ett avtal om utträde föreskrivs) respektive artikel 217 FEUF (i vilken det föreskrivs en befogenhet att ingå ett associeringsavtal), i sig är lämpliga som rättsliga grunder för att inkludera dessa åtgärder i avtalen. I annat fall krävs nämligen en materiell rättslig grund avseende området med frihet, säkerhet och rättvisa, vilket innebär att protokoll (nr 21) är tillämpligt, vilket får till följd att samma åtgärder i princip inte kan tillämpas i Irland.

¹ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24).

² Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 2020, s. 7) (nedan kallat utträdesavtalet).

³ Avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan (EUT L 149, 2021, s. 10) (nedan kallat handels- och samarbetsavtalet).

⁴ Protokoll (nr 21) om Förenade kungariket och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EUT och FEUF-fördragen (EUT C 326, 2012, s. 295) (nedan kallat protokoll (nr 21)). Enligt detta protokoll är Irland inte bundet av de bestämmelser som omfattas av området med frihet, säkerhet och rättvisa om Irland inte har tillkännagivit sitt intresse av att tillämpa någon av dem.

⁵ Enligt artikel 62.1 b, jämförd med artikel 185 fjärde stycket i utträdesavtalet är det system med en europeisk arresteringsorder som föreskrivs i ramavtalet om en europeisk arresteringsorder tillämpligt i förhållande till Förenade kungariket under övergångsperioden, det vill säga till den 31 december 2020. Enligt artikel 632 i handels- och samarbetsavtalet är bestämmelserna om överlämnande som föreskrivs i detta avtal tillämpliga på en europeisk arresteringsorder som utfärdats i överensstämmelse med rambeslutet om en europeisk arresteringsorder före övergångsperiodens utgång, om den eftersökta inte har gripits för att verkställa nämnda order före denna periods utgång.

Domstolens bedömning

Inom ramen för förfarandet för brådsakande mål om förhandsavgörande fann domstolens stora avdelning att Irland är bundet av de bestämmelser i utträdesavtalet som föreskriver att systemet med en europeisk arresteringsorder ska bibehållas i förhållande till Förenade kungariket under övergångsperioden och bestämmelserna i handels- och samarbetsavtalet som föreskriver att det system för överlämnande som införts genom detta avtal ska tillämpas på europeiska arresteringsorder som utfärdats före övergångsperiodens utgång och som avser personer som ännu inte har gripits före nämnda periods utgång.

Domstolen prövade först valet av artikel 50 FEU som rättslig grund för utträdesavtalet och erinrade om att det är för att uppnå målet att möjliggöra att en medlemsstat utträder ur unionen under ordnade förhållanden som punkt 2 i denna bestämmelse ger unionen ensam befogenhet att ingå ett avtal om fastställande av villkoren för utträdet. Detta avtal ska på alla områden som omfattas av fördragen reglera samtliga frågor som rör utträdet. Det är således med tillämpning av denna befogenhet som unionen har kunnat ingå utträdesavtalet, i vilket det bland annat föreskrivs att, om inte annat föreskrivs i avtalet, unionsrätten, inbegripet rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, ska tillämpas i Förenade kungariket under övergångsperioden.

Domstolen tillfogade att eftersom artikel 50.2 FEU inte kan kompletteras med rättsliga grunder som föreskriver förfaranden som är oförenliga med det förfarande som föreskrivs i punkterna 2 och 4 i denna artikel, ska slutsatsen dras att det endast är artikel 50 FEU som, i utträdesavtalet, kan säkerställa en enhetlig behandling av samtliga områden som omfattas av fördragen, vilket gör det möjligt att säkerställa att utträdet sker under ordnade förhållanden. Eftersom artikel 50.2 FEU utgör den enda korrekta rättsliga grunden för att ingå utträdesavtalet, kan protokoll (nr 21) således inte tillämpas.

Domstolen prövade därefter valet av artikel 217 FEUF som rättslig grund för handels- och samarbetsavtalet och erinrade om att avtal som ingåtts med stöd av denna bestämmelse kan innehålla regler på alla områden som omfattas av unionens behörighet. Eftersom unionen enligt artikel 4.2 j FEUF har delad befogenhet på området med frihet, säkerhet och rättvisa, kan åtgärder inom detta område ingå i ett associeringsavtal såsom handels- och samarbetsavtalet.

Eftersom den mekanism för överlämnande som inrättats genom handels- och samarbetsavtalet omfattas av detta befogenhetsområde prövade domstolen vidare om införandet av en sådan mekanism i ett associeringsavtal även kräver att det tillfogas en särskild unionsrättslig grund som avser området med frihet, säkerhet och rättvisa.⁶ Då handels- och samarbetsavtalet har en omfattande räckvidd, anpassar sig bestämmelserna om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa till det allmänna syftet med nämnda avtal, vilket är att utgöra grund för ett brett förhållande mellan unionen och Förenade kungariket. Eftersom den mekanism för överlämnande som införts genom handels- och samarbetsavtalet har detta enda syfte, är det inte nödvändigt, såsom anges i rättspraxis avseende rättsakter som har flera syften, att tillfoga en annan rättslig grund. Reglerna i handels- och samarbetsavtalet om överlämnande kunde följaktligen grundas enbart på artikel 217 FEUF, utan att bestämmelserna i protokoll (nr 21) är tillämpliga.

⁶ Artikel 82.1 andra stycket d FEUF har angetts.